

**AFDELING B: DRAMA**

**VRAAG 5: POPPIE – DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

**TEKS I**

1 *Poppie sit op blik, skryf aan tata-ka-Bonsile. Lees hardop.*

2 POPPIE. Op Saterdag het twee manne na ons huis gekom. Hulle s: : iets het verkeerd gegaan by ons plek en die spoor loop na jou huis toe. Die

3 moelikhheid is met ons meisiekind.

4

5 *Aan die ander kant van die verhoog ontvang en lees Stone die brief.*

6 **STONE.** Hulle vra damage-geld, soveel soos jy kan stuur. Die meisie is 'n weeskind. Sy gaan saam met Bonsile skool, sy is saam met hom in st. 8. Die mense wat die geld vra, s  hulle het haar grootgemaak en nou is sy

9 pregnant deur hom. Bonsile het haar geleerdheid bederf.

10 **MOSIE.** Tata-ka-Bonsile het veertig rand gestuur en die mense was tevrede. Maar daar het hierdie tyd 'n groot eensaamheid en verlange in Poppie se hart gekom. Sy het gevoel: ek is ver van my mense af. Ek moet omsien na my kinders en ek is alleen. Wat gaan van my en my kinders word?

11 **JAKKIE.** Sy besluit om werk te soek in Oos-Londen as char, om te help betaal vir die kinders se skoolgeld. Maar voordat sy begin werk soek het, kry sy 'n telegram.

12 **POPPIE (skrik; lees telegram).** "Jou man is baie siek, verwyg geld. Mama."

13 (*Na gehoor.*) Toe skrik ek, want ek weet as hulle se verwyg geld, is daar moelikhheid.

14

15

16

17

18

19

5.1

Wie was tata-ka-Bonsile? (Reël 1)

(1)

5.2

Bonsile wou nie in Mdantsane bly nie.

(2)

5.2.1 Gee TWEE redes waarom Bonsile nie in Mdantsane wou bly nie.

(1)

5.2.2 Hoekom wou Poppie hê dat Bonsile in Mdantsane bly?

5.3

Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommer (5.3) neer, byvoorbeeld 5.3 E.

Die leser kan uit die uittreksel aflei dat Poppie ... haar kinders was.

- A bekommerd oor
- B gelukkig met
- C tevrede met
- D trots op

(1)

5.4 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnummer (5.4) neer.

Poppie het nie (alleen by haar huis gebly/baie vriende in Mdantsane gehad) nie.

(1)

5.5 Stone het raad by 'n kruiedokter gevra.

Dink jy dat die kruiedokter se medisyne Stone se dood veroorsaak het? Motiveer jou antwoord.

(1)

5.6 Waaruit kon Poppie aflei dat Stone nie kiere vir homself gekoop het nie?

(1)

5.7 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnummer (5.7) neer, byvoorbeeld 5.7 E.

Die leser kan aflei dat Stone ...

A sy geld roekeloos gebruik het.

B sy geld aan sy ma gestuur het.

C al sy geld in die bank gesit het.

D al sy geld op sy familie spandeer het.

(1)

5.8 Kies elke keer die karakter uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnummer (5.8.1–5.8.4) neer, byvoorbeeld 5.8.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
5.8.1	Hierdie karakter het pasprobleme gehad.	A	Stone
5.8.2	Hierdie karakter het 'n polisie-man geskiet.	B	Pasbeampie
5.8.3	Hierdie karakter se kind het by Poppie gaan bly.	C	Jakkie
5.8.4	Hierdie karakter het geweier om Poppie se papiere te hernu.	D	Poppie
		E	Bonsille

(4) (4 x 1)

5.9 Poppie het haarself in 'n krisis bevind na Stone se dood.

5.9.1 In watter krisis was Poppie?

(1)

5.9.2 Verduidelik wat Poppie gedoen het om hierdie krisis op te los.

(1)

5.10 Dink jy dat dit regverdig was om Poppie se verblyfprobleme aan haar nuwelik met Stone te koppel? Motiveer jou antwoord.

(1)

5.11 Wat is die funksie van die kursiefgedrukte gedeeltes in die drama? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS J

1	MOSIE. Toe skrywe die kinders groot notices, en plak hulle by die
2	bussstoppe vir migrant werkers wat nie wil ophou wyn verkoop nie. Toe
3	die migrants nie na die kinders luister nie, gaan al die lokasie se kinders
4	na die special quaters waar die migrants bly. Daar beginne breek hulle
5	vensters, en bottels wat hulle uithaal, het hulle breek gegooi. Die city-
6	borners s <input type="checkbox"/> toe: ons baklei nou same met onse kinders teen die migrant
7	werkers van die homelands.
8	HOEDJIE. Die migrants dink nie verder as hulle drank nie. En die poeliesse
9	se vir die migrants: donder julle maar die kinders vir ons part ook op.
10	MAMA. Dis 'n jammerlike ding, want ons is almal AmaXhosa en die kinders
11	soek om 'n siegte ding reg te maak. Hulle se nie die special quaters se
12	mense moet die wyn aflos en die lokasie se mense mag wyn verkoop
13	nie. Hulle soek om almal te help.
14	PLANK. Maar die migrants se: Ons laat ons nie rulle deur die amathole
15	bonomokhwe nie.
16	MOSIE. Toe is dit Kersdag 1976.
17	MAMA. (aan Poppie). Die kinders se dis 'n tyd van rou, Poppie. Niks
18	trimmings nie, niks parties nie. Jy moet niks krimiskiere koop nie. Niks
19	skape soos die mense gewoonnd is om te doen nie. Die mense moet try
20	om te rou vir die wat doodgeskiet is.

5.12 Wie was een van die leiers tydens die kinders se opstand? (1)

5.13 Waarom, dink jy, het die polisie die migrants beskerm? (1)

5.14 Verduidelik waarom Mama die kinders se bakleier teen die migrants ondersteun het. (1)

5.15 Wat het die kinders hulleself begin noem? (1)

- 5.16 Die enigste rede waarom die kinders in opstand gekom het, was Afrikaans as taal in die skole.
- Verduidelik waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)
- 5.17 "... ons baklei nou same met onse kinders ..." (Reël 6)
- Watter afleiding kan jy maak oor die grootmense se gevoel teenoor die migrant werkers? (1)
- 5.18 Poppie en Jakkie het die stryd teen Apartheid op verskillende maniere hanteer.
- Vergelyk Poppie en Jakkie se hantering in die stryd teen Apartheid. Verwys in jou antwoord na Poppie en Jakkie. (2)
- 5.19 Hoe het die sosio-ekonomiese omstandighede Jakkie se gedrag beïnvloed? (1)
- 5.20 Noem DRIE aspekte van die 1960-opstande wat dit anders as die 1976-opstande maak het. (3)
- 5.21 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (5.21) neer.
- Die kinders wat op die strate rondgê het, het veroorsaak dat die kinders (nie gewet het wat om met hulle tyd te doen nie/nie die ouer mense gerespekteer het nie). (1)
- 5.22 Dink jy die kinders het verstaan waarom Poppie nie vir hulle Kersgeskenke gekoop het nie? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)
- 5.23 Kersdag was 'n hartseerdag met die opstande in Nyanga.
- 5.23.1 Hoe kan jy aflei dat Poppie tydens die opstande op Kersdag gelowig gebly het? (1)
- 5.23.2 Watter persoon se dood het later ook vir Poppie laat rou? (1)
- 5.24 Watter gevolgtreking het Poppie aan die einde van die drama gemaak? (1)
- 5.25 Op watter manier slaag die skrywer daarin om die taalgebruik vir die leser verstaanbaar te maak? (1)

[35]

- 6.1 (1) Waarom is die beskrywing van die ruimte belangrik in hierdie uittreksel?
- 6.2 (1) Waarom het Willem nie geantwoord toe die nar hom gevra het wat sy naam was nie?
- 6.3 (1) Daar word deurgans in hierdie gedeelte na die seun as "Willempie" verwys. Watter indruk van Willem word deur die verkleiningsvorm by die leser geskep?
- 6.4 (1) Kies die KORREKTE pleknaam tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (6.4) neer. Die sirkustrein het verkeerdelik op Toorwater beland. Die trein was eintlik op pad na (Oudtshoorn / Uniondale).
- 6.5 (3) "Hello. (*Die kind antwoord nie.*) Wat is jou naam? (*Niks.*) Is jy skaam?" (Reël 7) Wat was, volgens Oudkter, die redes waarom Willem nie gepraat het nie? Noem DRIE feite.

1	34. 'n Leë stuk Karoolandskap met die horison hier naby. Net 'n bossiebult.
2	Dan verskyn die kop en rug van 'n olifant oor die horison. En eers wanneer hy halfpad oor die bult is, word die nar sigbaar wat voor hom stap; 'n nar in volle mondering, wat hom aan 'n tou lei. Die olifant hou die tou met sy slurp vas.
3	Klein Willem staan vir die aankomende prosessie en kyk.
4	Die nar stap reg op Willempie af. En kom staan voor hom.
5	NAR: Hello. ( <i>Die kind antwoord nie.</i> ) Wat is jou naam? ( <i>Niks.</i> ) Is jy skaam?
6	( <i>Nog geen reaksie nie. Willempie kyk net vir die olifant.</i> ) De. ( <i>Hy druk die tou in die kind se hand.</i> ) Loop bietjie met hom. ( <i>Die kind staan net met die tou.</i> )
7	Trek hom. Jy sal sien. Hy sal loop as jy trek. ( <i>Willempie staan net. En die nar begin aanstap. Hy stap weg van hulle af. Tien tree weg kyk hy om.</i> ) Bring
8	hom! Trek; hy sal kom. ( <i>En Willempie kyk vir die olifant. En trek. En die olifant kom.</i> ) Jy sien?
9	13
10	14
11	35. 'n Montage van die olifant wat al agter Willempie aanstap. Eers met die
12	nar naby hulle. Dan met die nar op die agtergrond. Daarna net Willempie en
13	die olifant. Oor 'n bult, deur 'n land vol koringbale, deur 'n stroom water, oor 'n
14	rug, deur 'n bos.

**TEKS K**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

**VRAAG 6: PALJAS – Chris Barnard**

6.6

Die nar het Willem op baie verskillende maniere in die drama probeer vermaak.

6.6.1 Waarom, dink jy, het die nar Willem aangemoedig om alleen met die olifant te gaan stap?

(1)

6.6.2 Noem TWEE ander aktiwiteite wat die nar en Willem later saam

geniet het.

(2)

6.7 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnummer (6.7) neer, byvoorbeeld 6.7 E.

Die montage in reël 14–17 dui 'n ... aan.

A krisis

B verandering

C tydsvlooi

D motoriese moment

(1)

6.8

Kies elke keer die plek uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnummer (6.8.1 – 6.8.4) neer, byvoorbeeld 6.8.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
6.8.1	Mense staar openlik na die McDonalds.	A	Skuur
6.8.2	Hendrik en Nollie luister na ou plate.	B	Kerk
6.8.3	Dié plek het lank leeg gestaan.	C	Dorp
6.8.4	Manuel word gevra om die plek te verlaat.	D	Stoep
		E	Went

(4) (4 x 1)

6.9

Verduidelik waarom Willem nie aan die begin vir sy ouers van die nar vertel het nie.

(1)

6.10

Die nar het nie druk op Willem geplaas om te praat nie.

(1)

6.11

Daar was ook ander diere wat saam met die sirkus gekom het, byvoorbeeld 'n leeu en perde.

(1)

Dink jy dit is reg dat diere in sirkusse gebruik word? Gee 'n rede vir jou antwoord.

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

**TEKS 1**

1	Hendrik sit met pikgare en n dik naald n ou leersak se hingsel en vaswerk. Emma is besig om at te dek. Sy het n voorskoot aan. Katrien maak
2	Manuel se narrepak reg.
3	
4	KATRIEN: Ek weet nie of jy die regte ding doen nie, Manuel. Jy's nog ver van gesond at.
5	
6	HENDRIK: Hy't miere, dis wat hy het. Of wat se jy, Willem?
7	MANUEL: Dis seker maar waar – die storie van once a clown, always a fool.
8	Ek mis die ou groot tent. Ek weet nie hoekom nie.
9	HENDRIK: Al wat ek weet is: hierdie hingsel gaan wragtig nie weer breek nie. (Hy weeg die leersak aan sy vasgewerkte hingsel.)
10	MANUEL (vat die sak by Hendrik): Dankie, Hendrik.
11	KATRIEN: Hierdie broek van jou het gate op plekke wat n broek liewer nie gate moet hê nie.
12	
13	
14	WILLEM: Kyk, Manuelli (Hy sien Manuel reageer nie en gaan staan reg voor hom. Manuel is n bietjie aangedaan.) Haai, Manuel. Wat nou?
15	MANUEL: Nou niks.
16	WILLEM: Jy't gesê lag is beter as huil.
17	MANUEL (ruk homself oombliklik reg): Julie was baie goed vir my.
18	HENDRIK: Wat praat jy nou? Jy't hierdie kind se tong weer losgeknoop!
19	MANUEL (verbaas): Wie – ek?
20	KATRIEN: Ja, jy. Jy't die paljas op hom gesit.
21	
22	Willem sien hoe Manuel sy oë droog vee.
23	WILLEM (haal tekengoed uit sy hemsak): Kom ons teken vir jou n gesig wat nie huil nie.
24	

6.12

Hendrik en Katrien was besig om Manuel se besittings te herstel.

(1)

6.12.1 Waarom het Manuel die leersak nodig gehad?

(2)

6.12.2 Verduidelik waarom Manuel se narrepak vol gate was. Gee TWEE feite.

6.13

Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (6.13) neer.

(1)

Toe Hendrik opgemerk het dat Manuel "miere" het (reël 6), het hy bedoel dat Manuel (nie te lank op een plek kan bly nie / nie in Toorwater welkom is nie).

- 6.14 "MANUEL (vat die sak by Hendrik): Dankie, Hendrik." (Reël 11)  
 Hoe weet 'n mens dat Manuel nie net vir Hendrik vir die sak se regmaak  
 bedank nie? (1)
- 6.15 Hoe kan 'n mens uit die drama aflei dat Hendrik nie bevooroordeel teenoor  
 Manuel gevoel het nie? (1)
- 6.16 Watter les leer jy uit hierdie uittreksel oor wat dit vir jou kan beteken as jy  
 iemand anders help? (1)
- 6.17 Manuel het veroorsaak dat Willem weer begin praat het.  
 Watter ander dinge het Willem by Manuel geleer? Noem EEN ding. (1)
- 6.18 "HENDRIK: Wat praat jy nou? Jy't hierdie kind se tong weer losgeknoop!"  
 (Reël 19)  
 6.18.1 Hoe het Willem met sy gesin kommunikeer voordat Manuel sy tong  
 losgeknoop het? (1)
- 6.18.2 Verduidelik waarom die dorpsmense se bewering dat Hendrik  
 Willem se tong uitgesny het, so absurd was. (1)
- 6.19 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die  
 letter (A – D) langs die vraagnommer (6.19) neer, byvoorbeeld 6.19 E.  
 Die krisis wat die McDonald-gesin gedwing het om werklik met mekaar te  
 begin praat, was toe ...  
 A die motor langs die pad gebreek het.  
 B Emma beweert dat sy nooit gaan trou nie.  
 C Willem die hele nag op die stoep geslaap het.  
 D die McDonalds van die Volstruisdans weggejaag is. (1)
- 6.20 "WILLEM (haal tekengoed uit sy hemsak): Kom ons teken vir jou 'n gesig  
 wat nie huil nie." (Reël 23–24)  
 By watter vorige geleentheid het Manuel vir Willem 'n nargesig geteken om  
 hom te troos? (1)
- 6.21 Verduidelik waarom ons kan sê Manuel 'n baie positiewe invloed op Willem  
 gehad het. (1)
- 6.22 Wat was die pailjas waarvan Katrien gepraat het? (1)
- 6.23 Waarom sou dit vir Manuel beter wees om Toorwater te verlaat? (1)



1	ELIAS: Ek moes tog 'n spoor gekry het.
2	TANT MALIE: Hier's baie kinders op die eiland, baie spore.
3	ELIAS: Ek verstaan dit nie.
4	TANT MALIE: Wat van Filip Lourens wat die slag weggeraak het? Net sulke dikke mis gewees en hulle het hom nou nog nie gekry nie.
5	ELIAS: Filip het nie weggeraak nie, Malie. Almal reken tog maar dat die grootvoete hom getrap het.
6	TANT MALIE: Die grootvoete het heelweek in die omgewing gebreek en gevreet, hulle sal nie eers voel as hulle in die donker op 'n klein kind trap nie.
7	ELIAS: Grootvoete trap nie op kinders nie.
8	MARTIENS op saam met 'n paar ander.
9	MARTIENS: Die mis klaar op. Ek sal suid soek. Dawid, jy soek wes. Koos, jy soek noord. En Elias, jy soek oos. Elke honderd tree roep ons, en op die tiende roep draai ons om tot weer hier en swaai ons die rigtings so vyftig tree om. Is die lanterns reg?
10	TANT MALIE: Ja. Hierso. Ek en Sofie het hulle reggekry.
11	Lanterns word uitgedeel en opgesteek.
12	TANT GERTJIE: Wat van die grootvoete?
13	DAWID: Die naastes is in Gouna se Bos. Ons kan met gerustheid soek.
14	Almal beweeg uit met lanterns en ons hoor die roepe uit verskillende dele in die Bos. Dooft daglig stadig op. Een na die ander kom hulle terug.
15	STEM OP BAND: Op die agtste dag is Lukas steeds nie gevind nie.

### TEKS M

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

### VRAAG 7: FIELA SE KIND – Dalene Mathee

- 6.24 Hierdie was nie die enigste keer wat die McDonalds 'n buitestander welkom laat voel het nie.
- Noem nog 'n geleentheid waartydens die McDonalds baie gasvry opgetree het.
- 6.25 Watter vooroordeel kom in hierdie drama voor?

[35]  
(1)

(1)

- 7.1 Watter soort werk het Elias gedoen? (1)
- 7.2 "ELIAS: Ek moes tog 'n spoor gekry het." (Reël 1)
- 7.3 Waarom, dink jy, was dit baie maklik vir 'n driejarige kind om daardie spesifieke dag in die Bos te verdwaal? (1)
- 7.3 Waar het die boswagter sewe maande later 'n geraamte gevind wat vermoedelik die van die jong Lukas kon wees? (1)
- 7.4 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (7.4) neer.
- Die dag toe Lukas weggeraak het, was Elias besig om planne te maak hoe om (ivoor in die hande te kry om te verkoop / Nina as kinderoppasser uit te verhuur). (1)
- 7.5 Die van Rooyen-kindere het onder siegte omstandighede en in 'n liefdelose omgewing grootgeword.
- Verduidelik waarom hierdie stelling WAAR is. (1)
- 7.6 Waarom kan Barta van Rooyen as 'n swak karakter gesien word? (1)
- 7.7 Dit was Barta se aksies wat Benjamin / Lukas se lewe ontwrig het. (2)
- Verduidelik hierdie stelling deur na TWEE insidente in die drama te verwys. (2)
- 7.8 Die Bos was baie verskillend van die Lange Kloof, waar Benjamin grootgeword het.
- Beskryf die Bos-omgewing. Gee DRIE feite. (3)

7.9 Kies elke keer die karakter uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A – E) langs die vraagnommer (7.9.1 – 7.9.4) neer, byvoorbeeld 7.9.5 F.

KOLOM A		KOLOM B
7.9.1	Die persoon was 'n goeie ma wat hard gewerk het om haar gesin te onderhou.	A Nina
7.9.2	Die persoon het gedurig bakel.	B Kattie
7.9.3	Die persoon was Benjamin se broer.	C Kallel
7.9.4	Die persoon het Lukas leer roel.	D Dawid
		E Fiela

(4) (4 x 1)

7.10 Watter tegniek gebruik die skrywer om spanning in die drama te bou? (1)

7.11 "Een na die ander kom hulle terug." (Reël 22) (1)

(1) Verduidelik wat die implikasie van hierdie woorde is.

7.12 'n Mens lees gereeld in die koerante en hoor op die nuus van vermist kinders.

(1) Hoe sal jy voel as iemand na aan jou spoorloos weggraak?

**EN**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

**TEKS N**

1	Fiela: Ek het hulle destyds gesê om hulle pote van jou af te hou, maar hulle wou nie na my luister nie. Ek het soos 'n mal ding vir jou gekeer, maar hulle was te sterk en te veel vir my. Jy was Fiela Komoeite se kind en as hulle nie alles kom staan en verkonkel het nie, het jy nie vandag hier voor my deurmekaar gestaan nie.
2	
3	
4	
5	
6	BENJAMIN ( <i>bedard; steek pyn weg</i> ): Weet Ma wie ek is?
7	Fiela: Jy is 'n weggooilam wat God aan Fiela Komoeite toebetrou het en so moes jou hart dit gevat het, maar toe kom neuk hulle alles met ander stories deurmekaar!
8	
9	
10	BENJAMIN: Ek wou nie gehad het Ma moet Ma so ontstel nie.
11	Fiela: Moenie wegdraai nie. Laat ons hierdie ding lostoring en reg aanmekaar sit vandag. Want ek gaan vandag vir jou voor God net een vraag vra: Voel jy soos Benjamin Komoeite of soos Lukas van Rooyen?
12	
13	
14	Wie is jy in jou siel in? Antwoord my, Benjamin!
15	BENJAMIN: Die dag toe ek teruggekom het, toe ek daar onder in die pad staan, het ek geweet ek is weer by die huis.
16	
17	Fiela ( <i>kalm</i> ): Laat dit dan so wees. Moenie vandag die ooi probeer soek wat jou eerste weggegooi het nie; jy sal haar nie nou meer kry nie. Fiela Komoeite het jou opgetel, jy's haar seun. Vergeet van die van Rooyens. Jy's by die huis.
18	
19	
20	

- 7.13 Watter gebeurtenis in die land het tot die ontdekking van die wit kind in die Lange Kloof geleid? (1)
- 7.14 "Ek het soos 'n mal ding vir jou gekeer, maar hulle was te veel en te sterk vir my." (Reël 2-3) Wie is die "hulle" na wie Fiela hier verwys het? (1)
- 7.15 Hoekom is dit onregverdig dat ander mense oor Benjamin se toekoms besluit het? (1)

- 7.16 "BENJAMIN (bedard; steek pyn weg): Weet Ma wie ek is?" (Reël 6)  
7.16.1 Dink jy Benjamin het die reg gehad om hierdie vraag vir Fieła te vra? Motiveer jou antwoord.  
7.16.2 Wie het uiteindelik vir Benjamin die antwoord op hierdie vraag gegee?  
(1)
- 7.17 Fieła word deur haar taalgebruik gekarakteriseer.  
Verduidelik waarom haar verwysing na 'n "weggoeliam" (reël 7) so gepas is.  
(1)
- 7.18 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommer (7.18) neer, byvoorbeeld 7.18 E.  
Benjamin is uiteindelik verlos van die van Rooyen-naam, gevolglik besluit hy om ...  
A weg te gaan met die skip.  
B vir John Benn te gaan werk.  
C terug te keer Lange Kloof toe.  
D nie weer oor sy veriede te dink nie.  
(1)
- 7.19 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommer (7.19) neer, byvoorbeeld 7.19 E.  
Die ander ding wat Benjamin vir Fieła wou vertel, was dat ...  
A hy verliet geraak het op sy suster, Nina van Rooyen.  
B sy pa, Elias, deur die grootvoete getrap is.  
C hy sy naam na Komoeite verander het.  
D sy broer, Tollie, in die tronk is.  
(1)
- 7.20 "Vergeet van die van Rooyens." (Reël 19)  
7.20.1 Hoeveel jaar het Benjamin / Lukas by die van Rooyens in die Bos gebly?  
7.20.2 Waarom sou dit nie vir Benjamin moonlik wees om ooit van die Van Rooyens te vergeet nie?  
(1)
- 7.21 Verduidelik hoe Barta daarin geslaag het om Benjamin tussen die ander seuns in die magistratskantoor uit te wys.  
(1)
- 7.22 Wie is die protagonis in hierdie drama?  
(1)

7.23 Fieia het 'n stuk grond van die Laghaans gekoop.

7.23.1 Watter innerlike konflik ondervind Benjamin as Fieia die Laghaans se grond op sy naam wil oordra?

7.23.2 Verduidelik waarom Fieia aangeding het dat Benjamin die offer aanvaar.

7.24 Watter raad sou jy aan Benjamin wou gee oor wat hy vir Nina moes sê, nou dat hy geweet het dat hy nie haar biologiese broer was nie?

7.25 Watter vooroordeel kom in hierdie drama voor?

7.26 Verduidelik waarom Benjamin as 'n rolmodel beskou kan word.

[35]

TOTAAL AFDELING B: 35

AFDELING C: KORTVERHALE

SPEÏELBEELDE

Beantwoord die vrae oor AL TWEE die volgende kortverhale.

VRAAG 8

"ROT IN • N VAL" – H. du Plessis

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	Ma moet • seblief vir antie Grace sê sy moenie vir Igun dane uitvee wanneer
2	sy huis aan die kant maak nie," Penuel se stem is angstig, sy oë soekend op
3	die vloer. "En Kuku moet buite bly. Hoor Ma? Tot Julie vir Igun dane kry."
4	"Ja, ja, steek in jou hemp, ons moet ry. Dis al halftien en ek wil gaan
5	kruideniersware koop," jaag Lerato aan.
6	"Toe nou, vrou," maan Groot Penuel.
7	Lerato se mond trek styf. "Dis oor jy nie parkeerplek moet loop soek en met
8	die ellendige trolle vol kos moet sukkel nie. Kom nou Penuel, is jy klaar?"
9	"Jaa, Maaa, net my blikkie kry. Wie • t nou weer my blikkie gehad?"
10	"Jou blikkie lê by die agterdeur." Groot Penuel du hom speels in die rug.
11	"Bietjie roer, seun."
12	"Jy moet jou kar uittrek," kom dit wanhopig van Lerato.
13	Eindelik na 'n skewe mondveeg en 'n haastige "Moenie jou sleutel vergeet
14	nie en onthou om vir my geld te trek," van Groot Penuel, is hulle op pad.
15	"Jy moet jou vroeër lig soggens. Jou kamer lyk nes 'n rot nes. Nie 'n wonder
16	Igun dane is weer weg nie."
17	"Ma moet • seblief self kyk waar hy is. Ma sal mos, hè?"
18	Sy knik onwillig. "Ek het jou al duisend keer gesê om op te hou om slange,
19	spinnekoppe en ander ongediertes aan te hou. Antie Grace hou niks daarvan
20	nie, ek ook nie."

b.o.

- 8.1 Wie was antie Grace? (1)
- 8.2 "Penuel se stem is angstig, sy oë soekend op die vloer." (Reël 2-3) (1)
- 8.2.1 Wat kan jy aflei uit Penuel se soektog na I Gundane wat weg was? (1)
- 8.2.2 Penuel was bang dat Grace vir I Gundane sou uitvee. (1)
- Noem nog 'n rede hoekom Penuel wou seker maak sy ma-hulle kry vir I Gundane. (1)
- 8.3 Waarom was dit maklik vir Groot Penuel om in te stem tot enige soort troeteldier? (1)
- 8.4 Lerato het Penuel by die skool gaan aftaal. (1)
- Noem een van die plekke waarheen Lerato daardie oggend moes gaan. (1)
- 8.5 Die werkers in die skuur het van die rot gehou. (1)
- Verduidelik waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)
- 8.6 Waaruit kan jy aflei dat die gesin op 'n onveilige plek gebly het? (1)
- 8.7 Waarom was Groot Penuel altyd bekommerd oor Lerato? (1)
- 8.8 Kies elke keer die karakter uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A-E) langs die vraagnommer (8.8.1-8.8.4) neer, byvoorbeeld 8.8.5 F. (1)
- | KOLOM A |   | KOLOM B |              |
|---------|---|---------|--------------|
| 8.8.1   | Die karakter het nie opgedaag vir werk nie. | A       | Penuel       |
| 8.8.2   | Die karakter se kamer was deurmekaar.       | B       | Angelina     |
| 8.8.3   | Die karakter was 'n gevaarlike skelm.       | C       | Grace        |
| 8.8.4   | Die karakter moes met die motor jaag.       | D       | Groot Penuel |
|         |   | E       | Lerato       |
- (4 x 1) (4)
- 8.9 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (8.9) neer. (1)
- Die kortverhaal gaan (letterlik/figuurlik) oor 'n rot wat in 'n valletjie gevang is. (1)
- 8.10 Waarom is die titel "Rot in 'n val" gepas vir die verhaal? (1)
- 8.11 Verduidelik die ironie in die kortverhaal. (2)
- 8.12 Wat is die boodskap van die kortverhaal? (1)

EN

"OOM DRIES SE SORGE MET JANTJIE" – Felicia Goosen

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

1	In die groot kombuis voor die Aga-stoof sit hy die bobbeantjie in 'n
2	kartondoos nêr en maak melk warm. En dis net hier waar oom Dries se
3	sorge met Jantjie begin.
***	
4	Soos Jantjie grootword, groei die probleme. Getrou aan sy natuur vaar
5	hy die boord in en saai verwoesting onder die ryp koelawels. Nie uit honger
6	nie, nêr, elke vrug kry net 'n bytmerk en word dan net so gelos of op die
7	grond neergesmyt. Die ryp dadelpruime loop ook lekker deur. Hy gooi
8	meesterlik teiken met die hoenders se eiers en uitgekulier met die
9	plaskatte, byt hy sommer 'n hele rits van hulle dood. Een oggend toe
10	Abraham, een van die plaaswerkers se kind, niksvermoedend op Jantjie se
11	swaai skopelmaat, storm Jantjie hom, ruk die swaai tot stilstand en hap
12	hom geniepsig aan die kuit. Die kind hol al skreeuende weg terwyl Jantjie
13	op sy swaai klim en die res van die oggend daar hang soos 'n verwende,
14	jaloesse kind.
15	Sofie, wat hom soggens kosgee, ontgeld dit ook. Nes sy omdraai
16	kombuis toe nadat sy die kos voor hom neergesit het, blaker hy haar met
17	die kosbak tussen die blaie. Die kosgeery ontaard in 'n stryd met Sofie te
18	bang om om te draai en te loop.

8.13 Hoe het oom Dries vir Jantjie gekry? Gee TWEË feite. (2)

8.14 Die Aga-stoof het Jantjie warm gemaak.

(1) Watter ander rol het die Aga-stoof in Jantjie se lewe gespeel?

8.15 Op watter DRIË maniere het Jantjie verander soos wat hy groter geword het? (3)

8.16 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommer (8.16) nêr, byvoorbeeld 8.16 E.

Die leser kan aflei dat oom Dries ... , daarom het hy Jantjie versorg.

(1) A 'n moeilike man was  
 B 'n sagte hart gehad het  
 C baie lief vir bobbeane was  
 D met moeilike bobbeane kon werk

8.17 Op watter manier het Jantjie die waterryp beskuldig? (1)

8.18 Wat het veroorsaak dat oom Thysie Jantjie geskiet het? (1)



- 8.19 Waarom, dink jy, het niemand met oom Dries oor Jantjie se dood gepraat nie? (1)
- 8.20 Om Dries het Jantjie die eerste keer weer met volmaan "gesien". (1)
- 8.20.1 Waar het oom Dries vir Jantjie gesien? (1)
- 8.20.2 Waarom, dink jy, was Jantjie op die plek in VRAAG 8.20.1? (1)
- 8.21 Aan die einde van die verhaal het oom Dries en oom Thys besluit om seker te maak dat Jantjie nie sou kom spook nie. (1)
- 8.21.1 Wat was oom Dries se plan? (1)
- 8.21.2 Wat was oom Thys se plan? (1)
- 8.22 Watter soort verteller tref ons in hierdie kortverhaal aan? (1)
- 8.23 Glo jy dat Jantjie by oom Thys gespook het? Motiveer jou antwoord. (1)
- 8.24 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommer (8.24) neer, byvoorbeeld 8.24 E. (1)
- Die ruimte waarin die kortverhaal afspeel, is 'n ...
- A stad.  
B dorp.  
C plaas.  
D wildtuin.
- 8.25 Watter les kan die leser uit oom Dries se betrokkenheid by Jantjie leer? (1)

**35 TOTAAL AFDELING C:**

**[35]**

**AFDELING D: GEDIGTE**

**VERSKUNNS**

Beantwoord die vrae oor **AL TWEE** die volgende gedigte.

**VRAAG 9**

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

<b>HUISKAT – Elizabeth Eybers</b>	
1	Die kat strek hoog op vier strak bene, buig
2	behaaglik om haar luipepdies te lek,
3	rol om en lê fluweelig oopgevek
4	dat keel en bors en buik die son kan suig.
5	Ons noem haar "kat" want sy is sonder siel
6	en anoniem. Smal skerwe van agaat
7	staar koud uit die driehoekige gelaat.
8	Arglistig, vloeibaar, soos 'n blink reptiel
9	van los en lenig wees versadig: sy
10	sal nooit – die veerts het haar "reggemaak" –
11	ekstase en angs van lewe voortbring smaak,
12	sal, steeds eensewig, alle teerheid stuit.
13	Ek hol my hand behoedsaam, smalend sluit
14	sy haar oë, kronkel by my greep verby.

9.1 Kies die **KORREKTE** antwoord tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnummer (9.1) neer.

Hierdie gedig se uiterlike bou is 'n voorbeeld van 'n (Italiaanse/Engelse) sonnet.

(1)

9.2 Die titel is net "HuisKat".

(1)

Waarom is daar nie 'n lidwoord in die titel nie?

9.3 Kies die **KORREKTE** antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnummer (9.3) neer, byvoorbeeld 9.3 E.

Reël 4: "dat keel en bors en buik die son kan suig", verwys na die kat wat ...

- A op haar rug gele het.
- B in die son gele het.
- C gele en slaap het.
- D rustig gele het.

(1)

b.o.

EN

- 9.13 (1) Hoe slaag die gedig daarin om 'n goeie beeld van 'n huiskat aan die leser oor te dra?
- 9.12 (1) Op watter manier wys die kat dat sy nie van aanraking hou nie?
- 9.11 (1) Watter tegniek, dink jy, gebruik die spreker om die kat se lui, aaneenlopende bewegings in die gedig uit te beeld?
- 9.10 (1) Watter EEN woord sê dat die ek-spreker die kat versigtig hanteer?
- 9.9 (2) Hoe sluit die inhoud van die gedig by die titel van die gedig aan? Vervys in jou antwoord na die titel en die inhoud van die gedig.
- 9.8 (1) "sal nooit – die veerarts het haar "reggemaak" – ekstase en angs van lewe voortbring smaak," (Reël 10–11)  
Wat is die funksie van die parentese in hierdie reëls?
- 9.7 (1) Reël 9: "van los en lenig wees versadig:"  
Wat is die funksie van die dubbelpunt in hierdie versreël?
- 9.6 (4) Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnummer (9.6) neer.  
Die rymsoort in strofe 2 is (paarym/omarmende rym).

KOLOM A		KOLOM B	
9.5.1	"... om haar luipeerdies te lek," (Reël 2)	A	Personifikasie
9.5.2	"dat keel en bors en buik die son kan suig." (Reël 4)	B	Metafoor
9.5.3	"Ons noem haar "kat" want sy is sonder siel en anoniem." (Reël 5–6)	C	Vergelyking
9.5.4	"Arglistig, vloeibaar, soos 'n blink reptiel" (Reël 8)	D	Enjambement
		E	Ellips

- 9.5 (2) Kies elke keer die term uit KOLOM B wat by die aanhaling in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A – E) langs die vraagnummer (9.5.1 – 9.5.4) neer, byvoorbeeld, 9.5.5 F.
- 9.4 (2) Gee TWEE redes waarom die spreker die kat net "kat" genoem het.

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

**DIE NUWE KIND – Pieter Strauss**

1 Ons oë pen jou in jou spore vas:  
 2 die nuwe kind hier in ons klas.  
 3 In ons skooldrag, langs ons meneer,  
 4 jou hare volgans die reëls geskeer.  
 5 "Hector Sobukwe," hoor ons jou naam,  
 6 "n koningskind" – al is jy skam.  
 7 Bedees klink jy, asof jy ons bedank  
 8 en gaan sit dan stil in jou bank.  
 9 Uit 'n Tupperware-bakkie, soos dit hoort,  
 10 eet jy pouses jou snytjies brood.  
 11 Maar eenkant, alleen, onder 'n boom  
 12 gaan staan jy dan en droom.  
 13 In die kunsklas word jou pen 'n mas,  
 14 hys jy prentjieselle uit jou ribbekas,  
 15 vaar jy weg oor wit papier  
 16 die toekoms in, nog ver van hier ...

- 9.14 Wat kan 'n mens uit die titel van die gedig oor Hector Sobukwe aflei? (1)
- 9.15 - Ons oë pen jou in jou spore vas:" (Reël 1) Wie is die "ons" in hierdie versreël? (1)
- 9.16 Wat is die funksie van die beklemtoning van ons? (Reël 3) (1)
- 9.17 Wat noem 'n mens 'n strofe van vier reëls? (1)
- 9.18 Hector het nie anders probeer wees as die ander leerlinge nie. Verdudelik waarom hierdie stelling WAAR is. (1)
- 9.19 Waarom staan "'n koningskind" (reël 6) tussen aanhalingsstekens? (1)

EINDE

9.20	Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (9.20) neer, byvoorbeeld 9.20 E.	Hector eet sy snytjies brood uit 'n Tupperware-bakkie omdat dit so hoort. Hieruit kan ons aflei dat ...	A dit was wat almal gebruik het. B dit al bakkie is wat Hector gehad het. C Hector nie wou afsteek teen die ander kinders nie. D die parentese verduidelik waarom Victor Tupperware gebruik het.	(1)
9.21	Waar was Hector tydens pouses ?			(1)
9.22	"maar eenkant, alleen, onder 'n boom" (Reël 11)			(1)
	9.22.1 Op watter wyse word "alleen" uitgehef?			(1)
	9.22.2 Wat kan jy uit die versreël aflei?			(1)
9.23	Op watter DRIE maniere het Hector sy passie uitgelê?			(3)
9.24	Warom is die beeld van die skip wat wegseil geslaagd in hierdie gedig?			(1)
9.25	"die toekoms in, nog ver van hier ..." (Reël 16)			(1)
	Warom het die digter die ellips gebruik?			(1)
9.26	Benoem die rymsoort in die gedig.			(1)
9.27	Dink jy die kind was gelukkig in sy nuwe skool? Gee 'n rede vir jou antwoord.			(1)

[35]

35 TOTAAL AFDELING D:

70 GROOTTOTAAL:

